

semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque ideo omnes Sacerdotes quolibet poenitentes a quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt. Neque ita absolutus tenetur postea, si convaluerit, Superiori se sistere, cum quilibet Sacerdos in gravi mortis periculo habeat potestatem directe absolvendi a quovis peccato. Et quamvis multi in ea sint opinione, simplicem Sacerdotem posse absolvere in articulo mortis, etiam praesente confessario ab Episcopo adprobato, idque significaret videantur verba Tridentini, dicentis, nullam esse reservationem in articulo mortis; alii tamen Doctores ea interpretantur de sola hypotesi, qua nullus adsit adprobatus Sacerdos, cum finis Concilii sit impedire, ne quis pereat ex defectu absolutionis. Ita declarat Rit. Romanum, ajens: si periculum mortis imineat, abprobatusque desit Confessarius, cet. S. Carolus in Instr. Confess. Adprobatus autem ab Ordinario potest absolvere a quibusvis peccatis, & censuris.

CAPUT IX.

De sigillo Confessionis.

128. *Quaest. 1.* Quae, & quanta sit obligatio sigilli Sacramentalis? R. est omnino gravissima. Ita ut nec ad vitandam mortem liceat unquam Sacerdoti aliquid in Confessione auditum revelare; nec in hoc admittitur parvitas materiae, ut DD. animadvertunt. Oritur autem haec obligatio tum ex jure naturae, tum Ecclesiasti-

co. Jus enim naturae vetat, ne arcanum alterius manifestetur, unde ipsius damnum possit emergere; in Confessione praeterea pactio quaedam tacita intercedit, vi cujus confessarius promittit secretum. Addo, in lege Divina Confessionis hoc secretum quodammodo contineri, neque enim aliter Christus instituit praecipuum confitendi, nisi sub onere tacite imposito Confessario nunquam revelandi audita in foro Sacramentali. De lege autem Ecclesiastica constat ex Lateran. IV. & Tridentino, gravibus efficiente poenis Confessarium, qui legem sigilli violaverit. Quae violatio malitiam gravem affert tum sacrilegii, tum infidelitatis, tum etiam detractionis, nisi peccatum alioqui sit publicum.

129. *Quaest. 2.* An sigillum frangatur, si confessio fuerit nulla, vel ficta? R. non frangi sigillum, si fingatur confessio ad furandum, illudendum Sacerdotem, vel pervertendum, vel ad se conquerendum, etsi & tunc prudenter taceendum sit. Nec si quis extra confessionem accipiat aliquid sub sigillo Confessionis; quia hinc solum oritur obligatio secreti naturalis; gravior quidem, aut levior pro rei gravitate, & exigentia. Tenetur tamen ad Sigillum Confessarius, etsi poenitens discedat indispositus, nec absolutus, modo peccata dixerit ad obtinendam absolutionem. Ita D. Th. in 4. d. 21. q. 3. a. 1. Imo sigillum obligat, ut Suarius notat, cum dubitatur utrum aliquid dictum sit a poenitente in ordine ad Confessionem; aliter odiosa redderetur confessio, & peccata plura in confessione audita ob defectum memoriae, &

hallucinationem Confessarii possunt impune manifestari.

130. *Quæst. 3.* An sigillum frangatis, qui dicat, aliquem sibi esse confessum, vel confessum esse venialia in genere? R. neg. nisi dicatur in circumstantiis, in quibus aliqua suboriri possit suspicio de auditis in Confessione, aut in quibus colligi possit alios esse nocentes, vel mortalia confessos. Quod si pœnitens significaverit, se nolle sciri, quod sit confessus, quia pœnitens v. g. extraordinario Sacerdoti confitendo potest vereri, ne quis suspicetur se confessum esse grave crimen; tunc Confessarius non potest dicere ipsum audisse confessionem sine periculo fractionis sigilli. Nec licet in genere peccata referre, si inde aut in aliquam personam, aut Communitatem, præsertim exiguam, redundare prava suspicio possit; secus vero, si nullum inde oriatur periculum.

131. *Quæst. 4.* An Sacerdos possit dare testimonium Confessionis iis, quos non absolvit; & an illud negare possit sine fractione sigilli? R. probabilius, & communius est, quod si in schedula scriptum sit, pœnitentem tantum esse confessum, schedula danda sit, cum negare perinde sit, ac indirecte revalere eum non esse rite confessum. Minime vero si in schedula dicatur pœnitentem esse absolutum; id enim esset mendacium, quod proferre numquam licet. Idque verum est, etiam si schedula sit typis impressa, ubi asseritur absolutio imperita. Quanquam aliqui recentiores eam putent

tradi posse etiam non absolutis a confessario, si publice petant; quia tunc ille nec profero, nec scribit mendacium, sed tantum materialem actionem operatur, talem schedulam impertiendo.

132. *Quæst. 5.* Quænam cadant sub sigillum confessionis? R. omnia peccata pœnitentis, sive gravia, sive levia, sive futura, sive præterita; peccata etiam complicitis, peccata aliorum, quæ solum intelliguntur ex confessione, peccatorum circumstantias, pœnitentiam impositam, & omnia illa, quæ odiosam, vel onerosam reddunt confessionem Sacramentalem. Hinc non licet 1. confessario, complicem pœnitentis monere, vel corrigere, nisi cum expressa facultate pœnitentis, ut docent D. Th. opusc. 12. q. 6. & S. Antoninus 3. p. tit. 4. c. 29. Suarez, & alii. 2. non licet revelare pœnitentiam impositam, si gravis fuerit. Bona vero pœnitentis, ut propositum religionis, vel Sacerdotii, virtutes, revelationes, & similia cadunt sub sigillum, ait Lugo, si ab eo manifestentur in ordine ad confessionem; non vero si ob alium finem, nec ex revelatione possit reddi odiosa confessio Sacramentali. Idem dico de defectibus naturalibus, aut vitiis occultis corporis. Dicere autem, pœnitentem esse rudem, blæsum, scrupulosum, molestum, a sigillo excusat Lugo, nisi scrupulos aperiat pœnitens ad declaranda peccata. Quanquam ea etiam cadere sub sigillum, nisi aliunde nota sint, contendit Tamburinus, ut confessio sit omnino immunis a quocumque odio, & onere.

133. *Quæst. 6.* Quid autem agere debeat confessarius, ad quem accedit surdus confitens grave peccatum, si opus sit eum interrogare, nec id possit facere; quin circumstantes audiant? R. si confessionis initio surditatem poenitentis advertat, injungat ei, ut redeat alio tempore, & loco opportuno; & interim potest aliis declarare surditatem poenitentis, quando ea communiter sit patens. Quod si in progressu confessionis id animadvertat, nec poenitens variis interrogationibus recte respondeat, non expedit, ut Confessarius illi palam imponat alio tempore redire, ne audientibus det ansam suspicandi eum esse confessum grave peccatum. Erit ergo iudicio meo consultius, auditis, quo fieri possit meliori modo, peccatis aliquot, eum absolvere, vel absolute, si poenitens rite paratus prudenter censeatur; vel conditionate, si de dispositione dubitetur.

134. *Quæst. 7.* Quinam teneantur ad sigillum Confessionis? 1. Confessarius. 2. Superior, a quo facultas petitur absolvendi a reservato; quia illa petitio est veluti quædam inchoatio confessionis, & ista alioquin odiosa redderetur. 3. interpres, ut ait Suarius, & communis est doctrina T. contra Sotum, & Cajetanum, qui eum solum obligari ajunt ad secretum naturale. 4. omnes qui forte aliquid confessionis audiunt, sive id ipsorum culpa eveniat, sive absque culpa. Pariter qui in necessitate audiunt peccatum aliquod confitentis, v. g. in conflictu, naufragio, cet.

5. Omnis, quibus Sacerdos per sacrilegium aliquid de confessione revelaverit. 6. Laicus, qui pro Sacerdote est habitus, si forte ei quis confessus fuerit. 7. Qui confessionem alterius scripsit, vel scriptam invenit, ac legit, quamvis aliqui eum excusent a secreto confessionis, sed non a secreto naturali. Peccabit autem graviter legendo, & multo magis divulgando, nisi forte sciens ea levia esse, legat ex curiositate.

135. *Quæst. 8.* An poenitens teneatur ad sigillum confessionis? R. neg. cum communi, & vera sententia; quia sigillum est tantum institutum in favorem poenitentis, nec ulla lex extat Ecclesiastica ad sigillum obligans poenitentem. Obligatur tamen lege naturali ad non propalanda ea, quæ aut ipse dixit in Confessione, aut a Confessore audivit, quoties id redundare potest in damnum confessoris, aut in aliorum scandalum, ut Gersonius animadvertit.

136. *Quæst. 9.* Quomodo respondere debeat Confessarius interroganti de peccato poenitentis? R. tenetur objurgare ita interrogantem, dicendo, has interrogationes velut impias non esse faciendas; & si rogetur, an aliquem absolverit, respondeat: *functus sum officio meo.* Quod si ista responsio non sit sufficiens, ut evenire aliquando potest, dicere debet se nescire; re vera enim nescit id quod nullo modo potest manifestare. Ita S. Thomas in 4. d. 21. q. 3. ar. 1. S. Antonius 3. p. tit. 17. c. 22. quibus subscribunt Suarius, Navarro, Lugo, &

communis sententia docens id posse affirmari a Confessario, etiam cum juramento; nam, ut ait Aug. citato loco: *homo non adducitur in testimonium, nisi ut homo; ideo potest jurare se nescire, quod scit tantum ut Deus.* Quid si confessarius alicui negaverit absolutionem, & dum Missam celebrat, rogetur a Ministro, an ponat formulam pro communione illius pœnitentis? R. Salmanticenses ipsum debere dicere: *roga pœnitentem, num velit communicare?*

137. *Quæst. 10.* An Doctor consultus a confessario cum facultate pœnitentis obligetur ad sigillum Sacramentale? Affirmant Suarius cum S. Th. & Antonino, & communi DD. contra alios cœsentes solum teneri ad secretum naturale. Est autem ratio petenda ex ipsa institutione Sacramenti, in qua ita creditur Christum obligationem sigilli imposuisse, ut ea comprehendat omnes, ad quos vel proxime, vel remote pervenerit notitia peccati in ordine ad confessionem; alioquin non satis provisum fuisset. Nec vero certum est, quod aliqui dicunt, pœnitentem, qui dat Confessario veniam consulendi, cedere juri suo, quod habet ad sigillum; cum potius contra sit præsumendum, non aliter ab eo permitti consultationem de peccato, nisi quoad opus fuerit, ut Confessor possit instrui ad pœnitentem dirigendum. Hinc iste tenetur ita consilium petere, ut taceat personam, & quoad fieri poterit, circumstantias omnes, unde pœnitens possit agnoscere. An autem is, a quo pœnitens consilium petit, ut melius postea confiteatur, te-

neatur ad sigillum Sacramentale? Affirmant Tamburinus, Sporer, Concina, & alii; sed alii probabilius negant, cum obligatio sigilli non oriatur nisi ex confessione Sacramentali, ut expresse tradit D. Thomas in 4. dist. 21. q. 3. a. 1. Excipit Suarius, si pœnitens ante confessionem consilium petat ab ipso Sacerdote, cui postea est confitendus, cum ea declaratio sit veluti quædam inchoata confessio pœnitentis, qui ut se expeditius gerat, consilium petit ad ipso Confessario.

138. *Quæst. 11.* An liceat unquam Confessario uti notitia habita in confessione? R. sine expressa licentia pœnitentis nunquam licet uti notitia per confessionem acquisita, ex qua periculum esse potest revelationis etiam indirectæ, vel oriri potest gravamen ipsius pœnitentis. Hinc decretum extat S. Cong. Inquis. auctoritate Innoc. XI. proscribens hanc thesis: *scientia ex confessione acquisita uti licet, modo fiat sine directa, aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis, nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur.* Itaque non licet confessario, pœnitenti ob audita in confessione ruborem, vel molestiam creare, vultum ei severiorem exhibere, ipsum declinare, dimittere famulum, ne furetur, aut claves ab eo auferre, & alia quæcumque facere, quæ quovis modo redundent in odium confessionis, vel onus pœnitentis. Unde Clem. VIII. decreto suo prohibuit, ne Superiores ea notitia, quam de peccatis aliorum habuerit in con-

fessione, ad exteriorem gubernationem utantur; adeoque Superior non potest ab officio, vel administratione subditum amovere, vel impedire, ut in Superiorem eligatur, etiamsi nulla inde revelatio sequatur, quicquid antiqui docuerint cum D. Th. quodlibet. 5. q. 7. a. 13.

139. Non frangit sigillum, qui utitur notitia confessionis ad sui regimen, vel ad reformandos proprios mores, & cavendum a periculis sive animi, sive corporis, ad orandum pro pœnitente, consulendos libros, ad instruendos alios pœnitentes, & similia, ex quibus nulla possit oriri suspicio revelationis peccati, nec gravamen ullum, vel minimum confitentis. Nec sigillum violat confessarius, qui narrat crimina audita in confessione, tacita persona; locum autem nominare periculosum est, nisi adeo sit amplius, ut nullo modo venire quis possit in suspicionem personæ. Dicere autem, Religiosum particularis monasterii sibi grave crimen esse confessum, vel in eo talia peccata committi, esset violatio sigilli. Secus autem, si solum dicatur, Religiosum alicujus Ordinis grave crimen esse confessum, nisi ordo sit strictioris observantiæ; tunc enim licet non violaretur sigillum, charitas tamen violari posset.

140. *Quest. 12.* An Confessarius possit agere cum pœnitenti de auditis in confessione? R. extra confessionem nullo modo licet sine ipsius venia. Communiter tamen DD. asserunt licere confessario agere cum pœnitente de auditis in confessione statim post absolutionem,

si forte oporteat de aliquo ipsum monere, vel errorem a se commissum retractare; quia confessio tunc moraliter perseverat; quamquam sit tutius petere ab eo veniam, & juxta aliquos sit omnino necessarium. Intra Confessionem autem licet Confessario agere cum pœnitente de rebus olim ab eo confessis, ut constat ex praxi confessariorum recidivos arguentium, & aliquando absolutionem denegantium. Imo qui confitetur, tacite dat licentiam confessario agendi de iis omnibus, quæ ad animæ suæ regimen opportuna censuerit.

APPENDIX.

De Sollicitatione.

141. Greg. Pontifex XV. in Bulla, quæ incipit *Universi Dominici gregis*, edita anno 1622. confirmavit, ampliavit, atque ad fideles omnes extendit constitutiones, quæ pro regnis Hispaniæ, & Portugalliæ ediderant Paulus IV. Pius item IV. Clemens VIII. & Paulus V. declarantes quoscumque Confessarios ad inhonesta sollicitantes pœnitentes, denunciandos esse Inquisitoribus hæreticæ pravitatis tanquam suspectos hæresis. Quam Gregorii, & Decessorum Bullam non ita pridem confirmavit Benedictus XIV. injungens Inquisitoribus, & Ordinariis, ut inquirant, & procedant contra sollicitantes confessarios, cujuscumque clasis fuerint, & dignitatis. Verba Gregorii XV. sunt ejusmodi...

142. Omnes Sacerdotes, tum Sæculares, quam Regulares, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta inter se, sive cum aliis quomodolibet in actu Sacramentalis Confessionis, sive ante, sive post immediatè, seu occasione, vel prætextu confessionis, etiam confessione non secuta, sive extra confessionis occasionem in confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones audiuntur, ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint . . . Mandantes omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes, quos noverint fuisse ut supra ab aliis sollicitatos, monzant de obligatione denuntiandi sollicitantes, seu tractantes, cet. Inquisitoribus, & locorum ordinariis.

143. Extant præterea propositiones duæ, damnatæ ab Alex. VII. 1. Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit pœnitenti charitatem postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitare in confessione, ac proinde non est denuntiandus. 2. Modus evadendæ obligationis denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi. Ex his propositionibus ab Ecclesiâ proscriptis, & ex constitutione Gregorii, & Benedicti deduci possunt regulæ certæ denuntiationis.

144. Prima regula: denuntiandi sunt omnes Sacerdotes, tam Sæculares, quam regulares, proindeque etiam simplices Sacerdotes, qui ad sollicitandum Sacramento abutantur. Quæ lex

cum pœnalis sit, non est extendenda ad laicos, etiam interpretes, ut asserit communis sententia contra Escobarium, aliosque, volentes, interpretes etiam comprehendi sub nomine Confessorum. Ex alio tamen capite sunt denuntiandi, tanquam hæresis suspecti; nempe ex edicto S. Inquisitionis Rom. jubente denuntiari omnes, qui Sacramento Pœnitentiæ ad pravum sollicitandi finem abutantur.

145. Secunda regula: denuntiari debent, qui personas quascumque in confessione ad turpia sollicitaverint. Unde non solum ii, qui feminas, sed qui masculos ad inhonesta provocaverint, deferendi sunt. Ita omnes. Tertia: in actu Sacramentalis Confessionis, immediate ante, vel post. Hinc non est opus, ut confessio sit perfecta, modo sit incepta. Cetera autem verba immediate ante, immediate post, morali sensu intelligenda sunt, ut non multum temporis intercesserit. Itaque si pœnitens confessionem petens sit a Confessario sollicitatus in confessione, vel proxime ante ipsam est denuntiandus; secus si petita confessione, ad alia sermonem diverterit, & postea sollicitatio intercesserit; modo occasionem non acceperit ex confessione.

146. Quarta regula: vel occasione, aut prætextu confessionis. Ubi duo in se distincta exprimuntur, occasio, & prætextus confessionis. Hic enim dicitur sollicitare occasione confessionis, qui ex ipsa confessione motivum sumit ad provocandum; prætextu autem confessionis; qui ad sollicitandum simulat, vel prætextit confes-

sionem. Ex primo capite denuntiandus est, qui rogatus a pœnitente, ut eum audiat confitentem, exinde ansam arripit sollicitandi, esto nondum sederit, nec pœnitens fuerit genuflexus. Pariter, qui rogatus a femina, v. g. ut cras ejus confessionem excipiat, eam sollicitet hodie, cum sollicitatio oriatur ex occasione confessionis. Pariter est denuntiandus, qui notitia habita in confessione abutitur ad sollicitandum; ut si cognita mulieris fragillitate interroget de domo, ubi habitat, adeat ipsam, & ad malum excitet, vel id faciat per epistolam.

147. Ex confessionis prætextu denuntiandus est confessarius, qui ex pravo fine fecte invitatur feminam ad Confessionem, & deinde sollicitat. Quod si confessarius prætextu confessionis a Superiore obtineat facultatem ad eundem mulierem, eamque sollicitet, nulla facta mentione confessionis non est deferendus, cum prætextus Confessionis sit respectu Superioris, non vero pœnitentis. Ita Salmant. Roncaglia, & alii. Quid vero si confessarius conveniat cum femina, ut ad eludendos domesticos se fingat ægrotam, & ipsum accersat domum ad peccatum perpetrandum? Esse denuntiandum, affirmant Sanctius, Concina, & Mazzota, quia titulus, seu prætextus confessionis videtur satis manifestus. Sed probabilius negat Roncaglia cum aliis, eo quod licet peccatum fiat prætextu confessionis, non vero sollicitatio; ita ut prætextus confessionis non jam ordinetur ad sollicitationem, sed ad familiares decipiendos.

148. Multo minus denuntiandum esse puto

(contra Concina) eum Confessarium, qui a muliere, nomine confessionis, nulla prævia conventionem ad domum accersatur, ac provocetur, quamvis deinde rem habeant. Siquidem in Bulla denuntiari debet Confessarius sollicitans prætextu confessionis, sed non ille, qui eo nomine a pœnitente sollicitatur. Aliud esset, si confessarius extra confessionem sollicitaret, & reventem ob infamiæ timorem mulierem induceret, ut simulans se ægrotam, eum accerseret ad peccandum; quia tunc vere diceretur confessarius prætextu confessionis feminam sollicitasse ad consentiendum. Idem dico, si a puellæ matre Sacerdos advocetur, ut ejus confessionem excipiat; ipse vero rogans, an velit confiteri, dicens, se vocatum fuisse ad confessionem, deinde sollicitet; id enim faceret prætextu confessionis.

149. Regula 5. in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire. Hæc Pontificiæ constitutionis clausula designat eos, qui denuntiandi sunt ratione loci, in quo fit confessio, & simulationis confessionis. Ac primo quidem denuntiandus est, qui sollicitat in confessionali, aut alio loco ad excipiendas confessiones electo. Nec opus est simulatione confessionis, si confessarius sollicitet in confessionali, ut probabilius censeo ex decreto S. Inquisitionis coram Paulo V. 10. Julii 1614. facta relatione, quod multi confessarii tractant cum mulieribus in confessionali extra occasionem confessionis de rebus

inhonestis; Sanctissimus decrevit, ut contra hujusmodi confessarios procedatur in S. Officio. Si vero fiat sollicitatio in aliis locis, requiritur simulatio confessionis; v. g. si in loco ad confessionem electo femina coram Sacerdote genuflectat, ipse autem illam audire simulet; hæc enim adstantibus ingerunt suspicionem confessionis.

150. Regula 6. *aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones habuerint.* Quibus verbis denunciari jubentur confessarii, qui tractant de rebus turpibus, & inhonestis; & quidem, ut ait cum multis Potestas, licet ad turpia non sollicitent pœnitentes; id enim videtur indicari per hanc clausulam, quæ est omnino distincta a superiori clausula, in qua provocantes jubentur denunciari. Alii tamen excusant, nisi re vera sollicitatio intercedat, & quidem mutua, vel saltem ex parte confessarii; nam si pœnitens, inquit, sollicitet, non incurrit obligationem denunciandi, quando confessarius non sollicitat. An vero iste censeatur sollicitare, si provocatus consentiat, dubitant DD. Certum est id maxime pendere ex circumstantiis sermonis, & tractatus, qui inter confessarium, & pœnitentem intercedant. Ad denunciationem vero satis est sollicitatio ad tactus, & quascumque alias actiones impudicas; non vero si confessarius sollicitet ad alia peccata, quantumvis gravia, sed non venerea; ita enim fert praxis, & Bulla Gregorii tota refertur ad extirpandum abusum eorum, qui Sacramento abutuntur ad turpia, & inhonesta.

Reg. ultima: *mandantes omnibus Confessariis...* Itaque Sacerdos nequit absolvere pœnitentem sollicitatum, nisi iste prius denuntiet, vel saltem promittat se declaraturum Confessorem sollicitantem Judici competenti. Quæstiones alias de hoc argumento solutas reperies apud auctorem nostrum: hæc enim sufficient ad ea, quæ in praxi communiter occurrunt.

TRACTATUS V.

DE EXTREMA UNCTIONE, ET ORDINE.

CAPUT PRIMUM.

De Sacramento Extremæ Uctionis.

1. *Quæst. 1.* Quid est Extrema Unctio?
 R. Est Sacramentum a Christo institutum ad conferendam ægroto de vita periclitanti gratiam ad perferendos labores, resistendum tentationibus, peccati reliquias abstergendas; atque etiam salutem corporis, si oporteat, per unctionem olei benedicti, & orationem Sacerdotis. Illud esse verum Sacramentum, definitum est a Trid. Sess. 7. Can. 1. Institutum est a Christo post Resurrectionem suam, ut cum aliis TT. docet Suarius, promulgatum autem est in ep. Jacobi c. 5. his verbis: *infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* Certum est hoc Sa-